

KSZTAŁCENIE W DUCHU LOGOTERAPII — SPOJRZENIE LOGOWYCHOWAWCY

SANDRA ZIEMIAŃSKA

LOGOWYCHOWAWCA@GMAIL.COM

EDUKACJA TO RELACJA

Rozmowa, wsparcie, empatia,
zrozumienie, zaufanie,
komunikacja, wzmacnianie,
szukanie i pokazywanie
zasobów, pokazywanie "jesteś
wyjątkowy w tym, kim jesteś i
taki, jaki jesteś" to niezbędne
fundamenty edukacji.

Edukacja to RELACJA.

"WŁAŚCIWIE WSZYSTKO, CO W CIĄGU OSTATNICH LAT
ODKRYWAMY O PROCESIE EDUKACJI,
SPROWADZA SIĘ DO TEGO,
ŻE **EDUKACJA JEST RELACJĄ**".

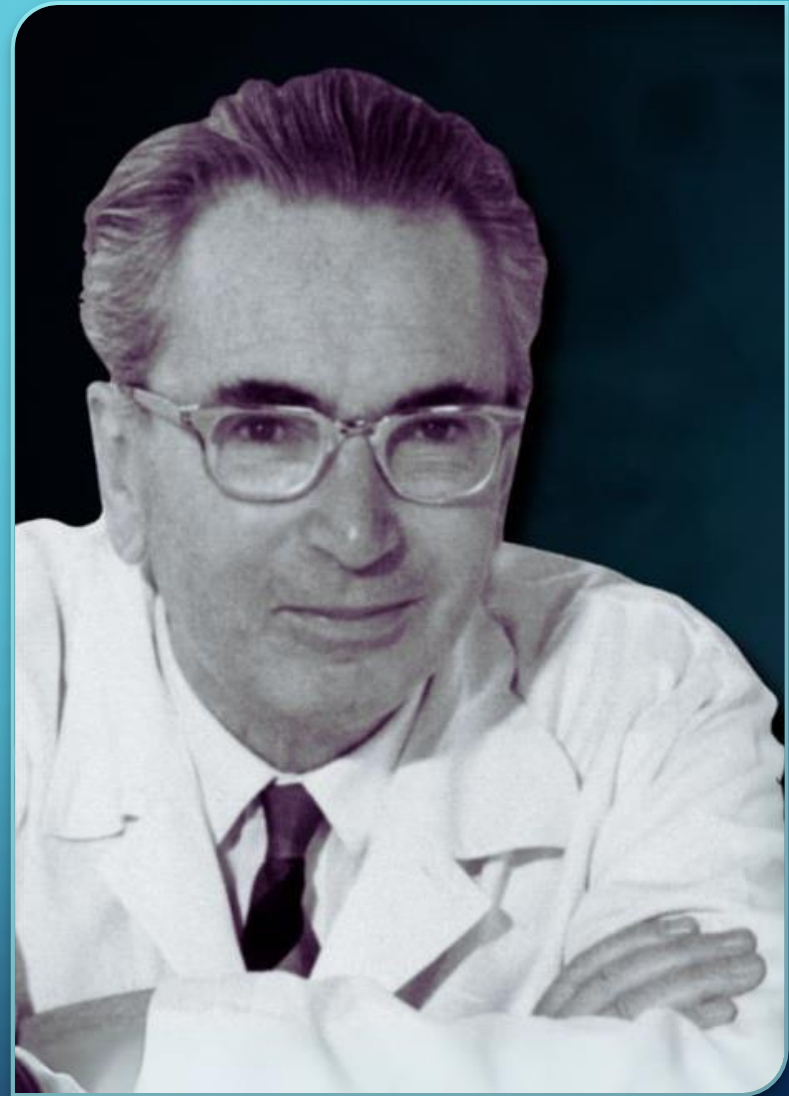
MAREK KACZMARZYK

www.dzieciCapsychologia.pl

VIKTOR EMIL FRANKL

„ (...) Jako długoletni więzień bestialskiej maszyny obozów koncentracyjnych poznał smak egzystencji odartej z wszelkiej godności. Jego ojciec, matka, brat oraz żona zginęli w obozach lub znaleźli śmierć w komorach gazowych. Stracił wszystkich najbliższych z wyjątkiem siostry. Czy to możliwe, aby ktoś w jego położeniu, któremu odebrano cały doczesny dobytek i którego ograbiono z wszelkich wartości, cierpiący z głodu, zimna i z powodu brutalnej przemocy, na co dzień obcujący z eksterminacją, mógł uważać życie za coś cennego, zasługującego na to, aby je chronić? **Psychiatra, który osobiście doświadczył tak skrajnych przeżyć, jest człowiekiem, którego warto wysłuchać.**”

Gordon Allport,
przedmowa książki „Człowiek w poszukiwaniu sensu”

DWA PYTANIA ...

- Kogo wychowuję/kształcę?
- Po co to robię? Jaki jest mój cel?

ANTROPOLOGIA W UJĘCIU V.E. FRANKLA ...

... CZYLI KIM JEST CZŁOWIEK, KTÓREGO CHCEMY WYCHOWAĆ?

- Istnienie człowieka ma charakter trójwymiarowy:

- wymiar fizyczny

- wymiar psychiczny

- wymiar duchowy (noetyczny)

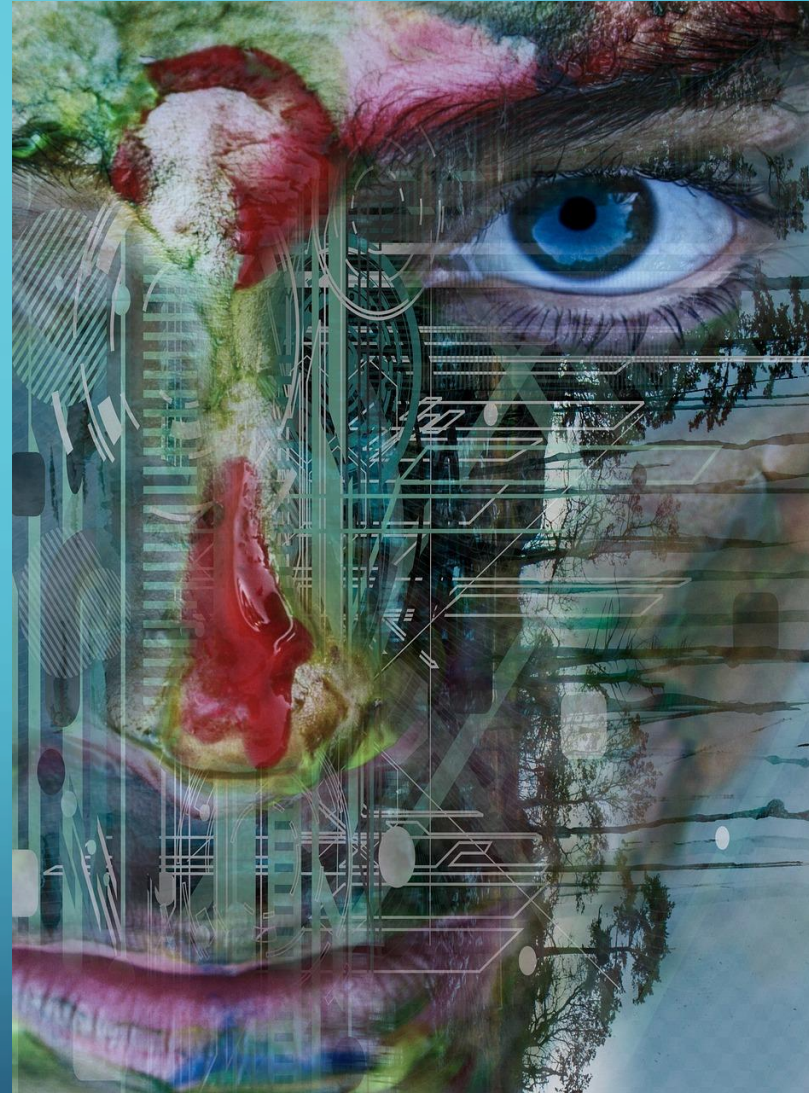
WYMIAR FIZYCZNY

- Podporządkowany prawom fizyki i procesom biologicznym i chemicznym
- Podlega wielu ograniczeniom
- Bodźce i reakcje organizmu
- Popędy i instynkty
- Zygmun Freud – „wola przyjemności” – w człowieczeństwie dominuje pragnienie przyjemności i ulgi

WYMIAR PSYCHICZNY

- Uczucia i emocje
- Cechy osobowości
- Kształtowanie charakteru
- Alfred Adler – „wola mocy” – pragnienie zdobycia znaczenia społecznego i rozszerzania swoich możliwości

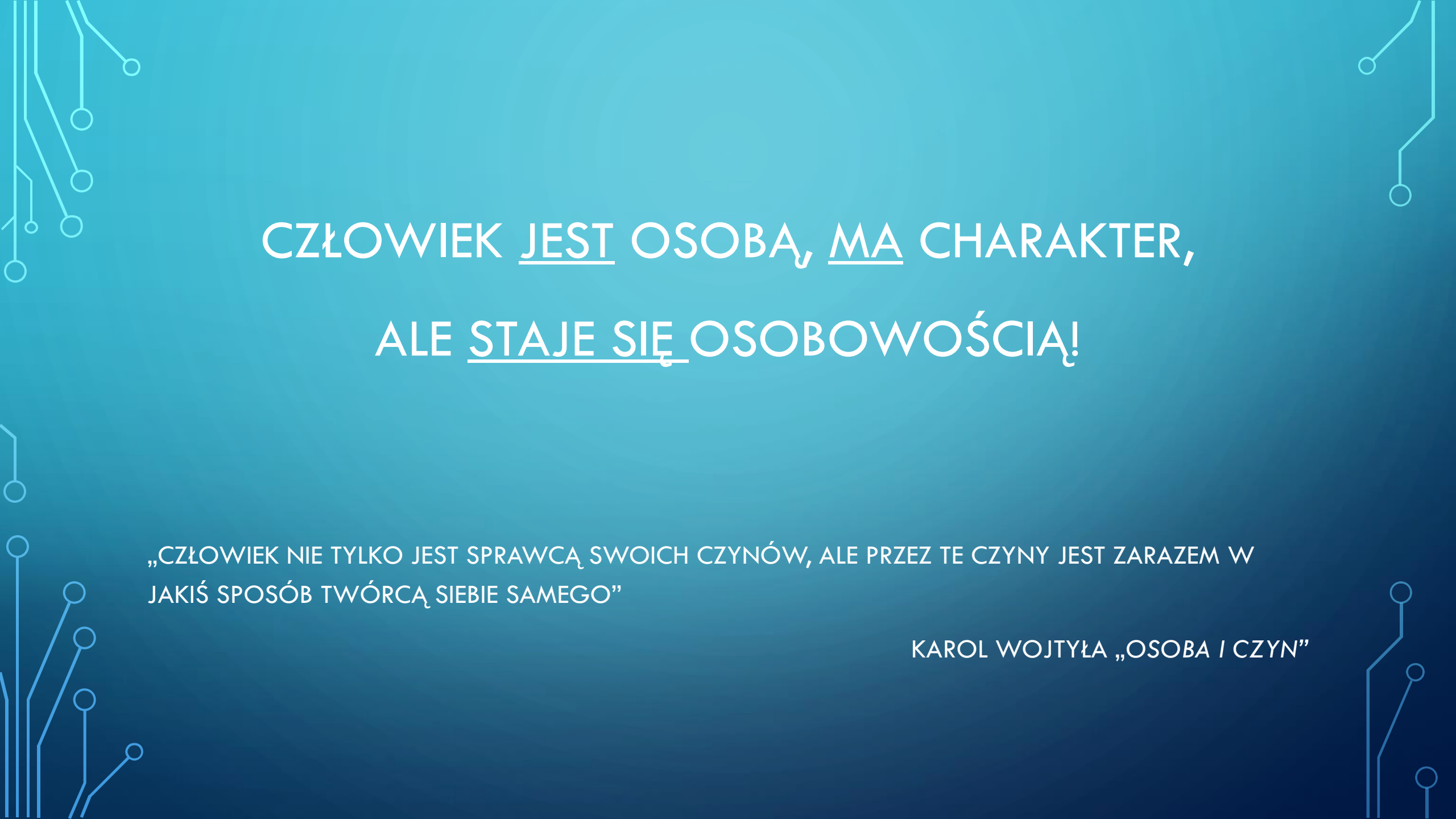
WYMIAR NOETYCZNY

- To, co najbardziej ludzkie w człowieku
- Mamy ciało i psychikę, ale JESTEŚMY wymiarem duchowym
- Wolność i odpowiedzialność
- Decyzyjność
- Sumienie jako organ sensu
- Miłość i przekraczanie siebie
- Viktor Frankl – „wola sensu”

W.C. Finck zauważa, pisząc o edukacji w Stanach Zjednoczonych, że „edukacja prowadzi często do reifikacji człowieka. Wychowanie patrzy na ucznia jako na istotę kierowaną mechanizmami, a na nauczyciela jako na tego, który zna technikę posługiwania się tymi mechanizmami. Obiektywizacja i redukcjonizm stały się wiodącymi siłami w wychowaniu. Komputer jest często traktowany jako substytut nauczyciela. **Tymczasem chodzi o stworzenie systemu edukacyjnego, w którym człowiek nie jest popychany przez popędy, ale pociągany przed ducha.** Ale będzie się musiało wtedy patrzeć na człowieka i na ucznia w szczególności, w świetle teorii trójwymiarowej, a więc jako na istotę posiadającą ciało, duszę i ducha. W obecnym systemie wychowania zapomina się o człowieku jako o istocie złożonej z trzech wymiarów. Zwłaszcza zapomina się o wymiarze, który jest szczególnie ludzki, o duchu”

(W.C. Finck 2002, cyt. za: Wolicki, 2007)

The background is a solid blue gradient. In the corners, there are white line-art illustrations of circuit boards or neural networks, with lines connecting to small circles.

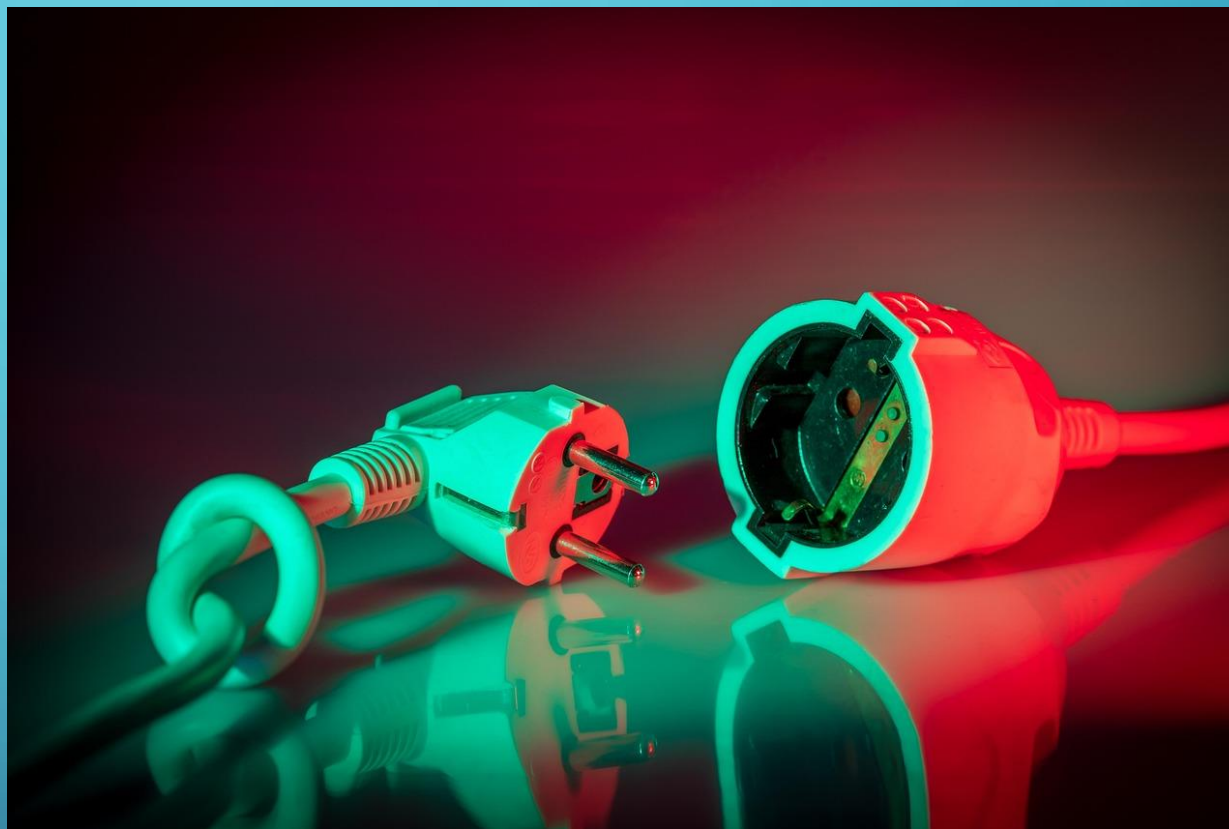
CZŁOWIEK JEST OSOBA, MA CHARAKTER, ALE STAJE SIĘ OSOBOWOŚCIĄ!

„CZŁOWIEK NIE TYLKO JEST SPRAWCĄ SWOICH CZYNÓW, ALE PRZEZ TE CZYNY JEST ZARAZEM W
JAKIŚ SPOSÓB TWÓRCĄ SIEBIE SAMEGO”

KAROL WOJTYŁA „OSOBA I CZYN”

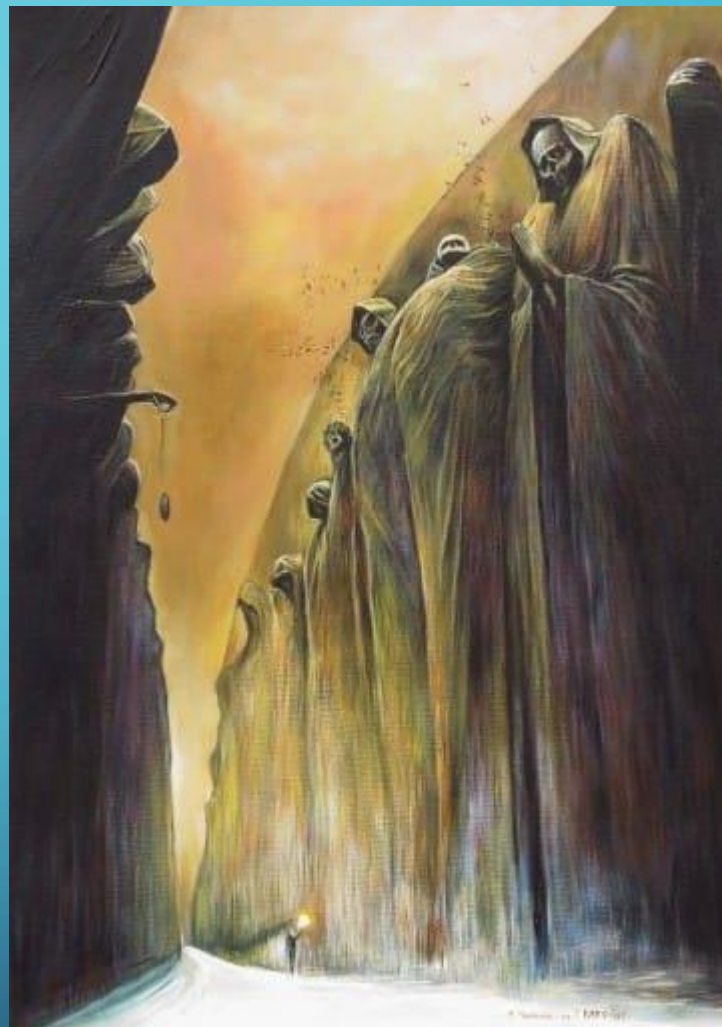
PO CO?

„Psychologia, która w swoim obrazie człowieka uwzględni duchowość, wolność i odpowiedzialność, będzie mogła **pomóc młodemu człowiekowi przezwyciężyć obecny kryzys sensu i orientacji w życiu**. Bowiem to, czego młody człowiek potrzebuje w pierwszym rzędzie, to są zadania i sensy do zrealizowania” (Wolicki, 2007)

"Dzisiejsze wychowanie winno przede wszystkim konfrontować młodych ludzi z ideałami i wartościami. Wychowanie powinno być też samowychowaniem, samorealizacją. Wychowanie oznacza przemianę człowieka z "bycia-takim-oto" w "bycie-innym" (anders-sein). Frankl jest zdania, że w wychowaniu trzeba dawać młodemu człowiekowi zadania i wzory ludzi, którzy to zadanie wypełniają".

M Wolicki

ROLA WYCHOWAWCY W KSZTAŁTOWANIU DOJRZAŁEJ OSOBOWOŚCI WYCHOWANKA

- ✓ unikalne spojrzenie na wychowanie, kładące nacisk na poszukiwanie sensu życia przez jednostkę
- ✓ człowiek, jako istota duchowa, dąży do odnalezienia sensu, co jest kluczowe dla jego rozwoju i samorealizacji
- ✓ znaczenie wychowania do wolności i odpowiedzialności, gdzie nauczyciel wspiera ucznia w odkrywaniu własnych wartości i celów życiowych
- ✓ każdy człowiek ma unikalne zadanie lub misję do spełnienia i że prawdziwe szczęście i spełnienie można znaleźć jedynie przez realizację tego zadania

OSOBOWOŚĆ JEST KSZTAŁTOWANA PRZEZ REALIZOWANIE WARTOŚCI:

- **Wartości twórcze** – które realizują się poprzez pracę i tworzenie,
- **Wartości przeżyciowe** – doświadczanie świata, relacje z innymi,
- **Wartości postawy** – sposób, w jaki jednostka odnosi się do nieuniknionego cierpienia.

Dążenie do znalezienia
w życiu sensu jest
u człowieka najpotężniejszą siłą motywującą.

VIKTOR E. FRANKL

WYMAGAJCIE OD SIEBIE CHOĆBY INNI OD WAS NIE WYMAGALI...

„Wychowanie, które bazuje na homeostatycznej teorii człowieka, które zakłada, że nie powinno się zbytnio obarczać młodych ludzi, **tylko wzmacnia próżnię egzystencjalną** i przyczynia się do braku napięcia (...). Obecnie edukacja oparta jest na teorii homeostazy, kierowanej zasadą, że na młodych ludzi powinno nakładać się jak najmniej obowiązków. Jest prawdą, że młodzi ludzie nie powinni być poddawani nadmiernym wymaganiom. Jednakże musimy wziąć pod uwagę fakt, że przynajmniej dzisiaj, w dobie społeczeństwa dobrobytu, ludzie cierpią z powodu raczej zbyt małych wymagań aniżeli zbyt dużych. Są to wszystko symptomy edukacyjnej próżni” (Wolicki, 2007).

LOGOWYCHOWAWCA

PEACEMAKER

CZY

PACEMAKER

W JAKI SPOSÓB DBAĆ O ZDROWE NAPIĘCIE?

1. Wyznaczanie celów:

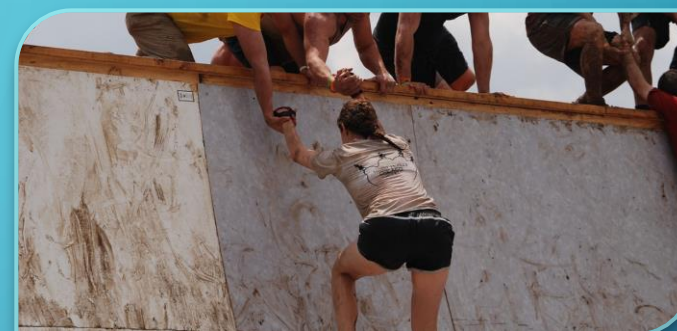
Pomaganie wychowankom w definiowaniu realistycznych, ale ambitnych celów, które odzwierciedlają ich wartości i pasje.

Cele te powinny być na tyle wymagające, aby motywować do rozwoju, ale jednocześnie osiągalne, by nie prowadziły do frustracji

2. Zachęcanie do samodzielności:

Promowanie podejmowania własnych decyzji i brania odpowiedzialności za nie. Dzięki temu młodzi ludzie uczą się konsekwencji swoich wyborów i rozwijają poczucie sprawczości.

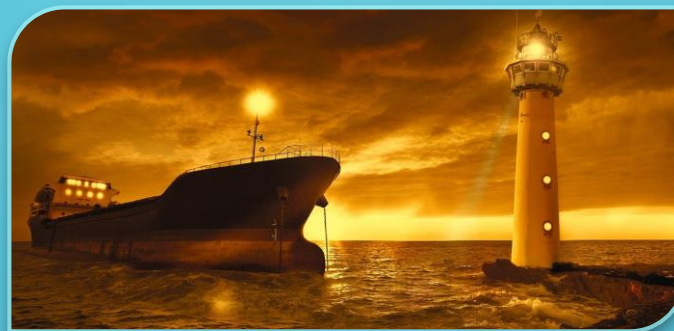
3. Stawianie wyzwań:

Proponowanie zadań wymagających zaangażowania i kreatywności, które wykraczają poza strefę komfortu wychowanka. Takie wyzwania pobudzają do poszukiwania nowych rozwiązań i rozwijania umiejętności.

4. Wspieranie w poszukiwaniu sensu:

Pomoc w refleksji nad własnym życiem, wartościami i dążeniami. Dyskusje na temat sensu i celu mogą inspirować do głębszego zrozumienia siebie i świata.

5. Modelowanie postaw:

Prezentowanie własnym przykładem, jak radzić sobie z wyzwaniami i dążyć do realizacji wartościowych celów. Autentyczność i konsekwencja wychowawcy mogą być inspiracją dla wychowanków.

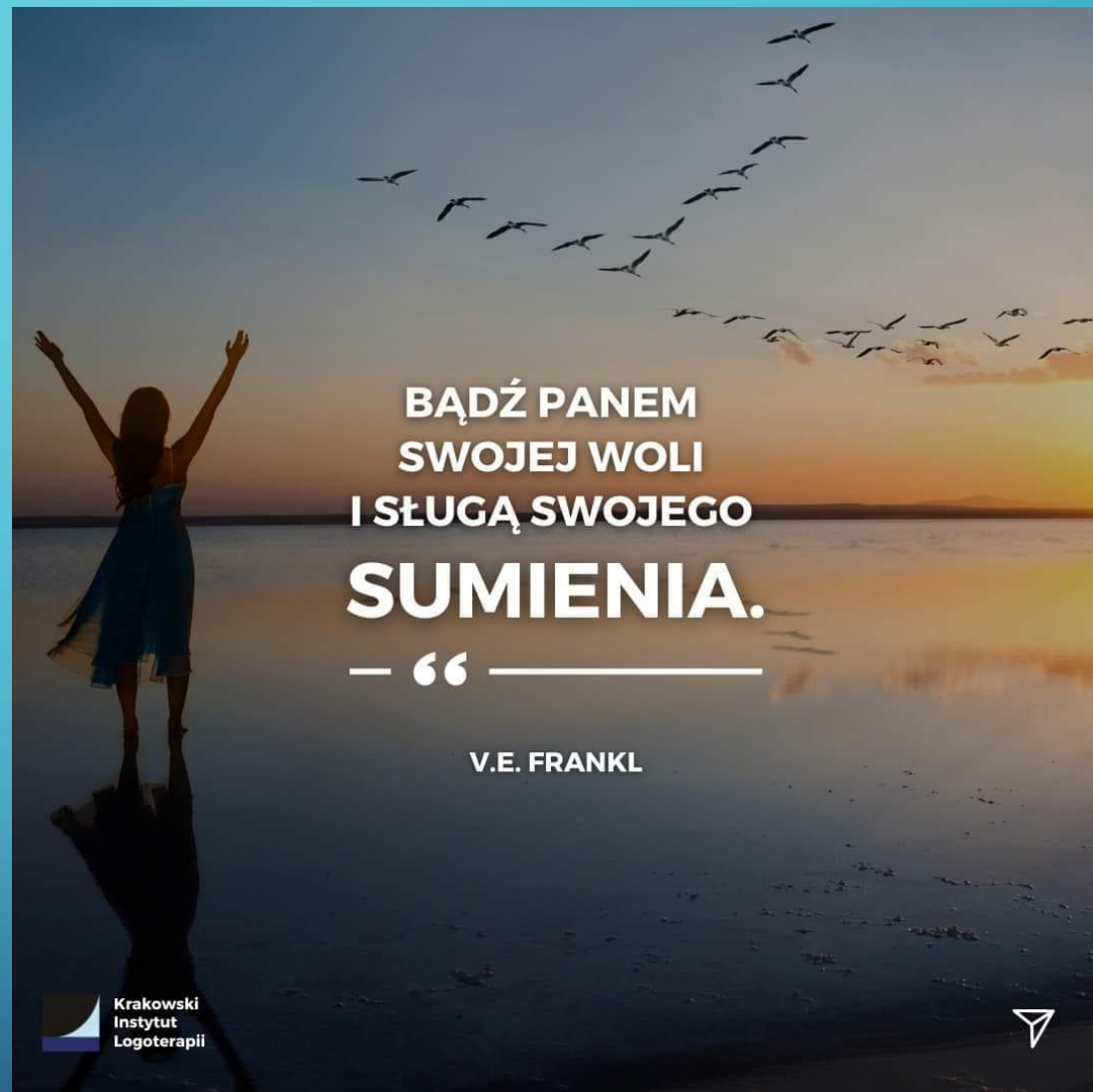

6. Tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi:

Zapewnienie atmosfery, w której młodzi ludzie czują się bezpiecznie, ale jednocześnie są motywowani do podejmowania nowych wyzwań i eksploracji swoich możliwości.

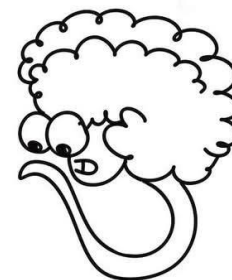
"W tych naszych czasach
wychowanie musi się starać nie tylko
o przekazywanie wiedzy, lecz
również o ulepszanie sumienia, tak
by człowiek był wystarczająco
wrażliwy, by usłyszeć tkwiące w
każdej sytuacji żądanie"

V.E.Frankl

CZŁOWIEK JEST BYTEM DECYDUJĄCYM – W KAŻDYM MOMENCIE ROZSTRZYGA, KIM BĘDZIE W CHWILI NASTĘPNEJ.

- „To, jakie się dziecko urodziło, staje się mniej ważne od tego, czym się stanie ono potem. Warunki życia są mniej ważne od tego, co człowiek uczyni z siebie w tych warunkach”(G.E.Rice, 2000, w: Wolicki, 2007)

- JAK MAM SIĘ ZACHOWAĆ
W TEJ SYTUACJI?!

- JAK CZŁOWIEK,
KTÓRYM CHCESZ BYĆ.

WYCHOWANIE POWINNO POZOSTAWIAĆ
WYCHOWANKOWI PRZESTRZEŃ DO
PODEJMOWANIA DECYZJI, A IM WIĘKSZA
JEGO ODPOWIEDZIALNOŚĆ, TYM WIĘKSZE
POLE WOLNOŚCI MOŻNA MU
POZOSTAWIĆ.

„Wychowanie do wolności oznacza w tym samym czasie
wychowanie do odpowiedzialności, do odpowiadania na
pytania, które powstają we wnętrzu człowieka: „kim
jestem?”, „kim i czym chcę być?”, „kim mogę być?”.
Wolność wychowanka wzrasta w dialogu z
nauczycielem” (Wolicki, 2007)

Człowiek ma wolność wyboru
tego jak postępuje.

VIKTOR E. FRANKL

WOLNOŚĆ „OD” I WOLNOŚĆ „DO”

Frankl proponował, żeby na wyspie Liberty Island obok Statuy Wolności postawić Statuę Odpowiedzialności.
"Wolność bez odpowiedzialności może łatwo przerodzić się w samowolę. Odpowiedzialność ma naturalnie wyrastać z wolności. **Człowiek jest odpowiedzialny, bo jest wolny**" (Szykuła, 2012)

AUTOTRASCENDENCJA?!

„E. Lukas wyraża przekonanie, że autotranscendencja musi być wzbudzana i wspierana już w wieku dziecięcym. Wychowanie nie powinno oszczędzać dzieciom obowiązków, lecz prowadzić do tego, aby jako szczęśliwi ludzie wypełniali swoje obowiązki” (Wolicki, 2007).

Być
człowiekiem,
to znaczy być
skierowanym
na coś innego
poza sobą.

VIKTOR E. FRANKL

WYCHOWANIE DO WARTOŚCI

Wartości nie da się nauczyć, niejako wdrukować na poziomie intelektualnym. Wychowawca nie może ich narzucić, ale może nimi żyć, być ich świadkiem w swoim osobistym życiu, a przez to zapalać młode pokolenie do podążania jego śladem.

PODSUMOWANIE ...

- Aby móc odnajdować sens, czyli spełniać to **jedyne i niepowtarzalne zadanie** w swoim życiu, które można by nazwać „misją”, które jest „jedyne”, ponieważ **odnosi się do konkretnej osoby i konkretnej sytuacji**, człowiek potrzebuje wykształcić w sobie umiejętność dostrzegania relacji pomiędzy rzeczami w świecie, a także pomiędzy człowiekiem a światem. Taka umiejętność kształtuje się w procesie edukacji i wychowania, a **wychowanie takie, jakim go widzi logoterapia, będzie zmierzało do wyczulenia wychowanka na te treści, które są sensowne i które są zadaniami do zrealizowania** (Wolicki, 2000)

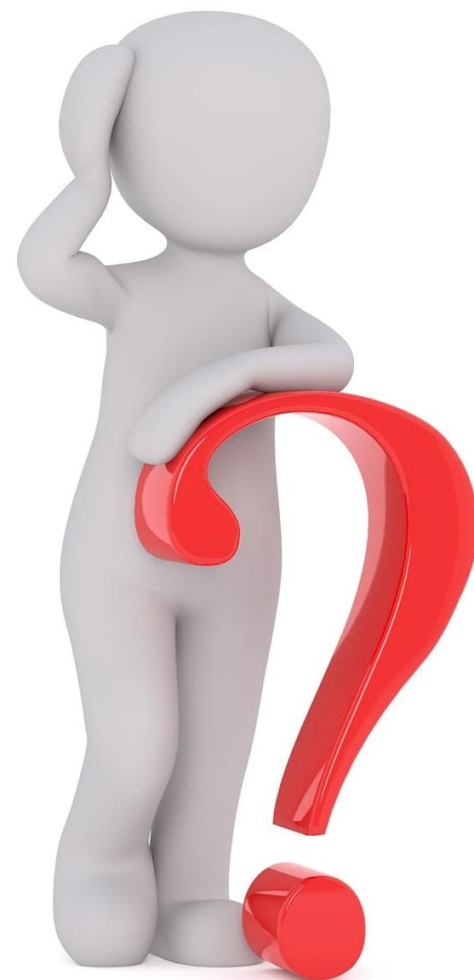
Jaki jest sens ...?

Jaki to ma sens ... ??

Po co ja żyję ... ???

V. E. Frankl mówił, że te pytania prędzej czy później dotkną każdego, kto chce żyć, a nie wegetować. Jako Wychowawcy jesteśmy zaproszeni do tego, żeby być towarzyszami drogi naszych Wychowanków w procesie odnajdywania odpowiedzi na te pytania.

LOGOWYCHOWANIE to spotkanie dwóch podmiotów (Wychowawca i Wychowanek) w całościowo ujętym procesie wychowania, który jest skoncentrowany na drugim człowieku takim, jaki on jest. **Logowychowawca jest obecny, ale nie wyręcza; wskazuje, inspiruje, tłumaczy, ale szanuje wolność drugiego człowieka, przez co pomaga stać się swojemu Wychowankowi autonomiczną osobą.**

KIM JEST LOGOWYCHOWAWCA?

Jest to pedagog, który sam idzie drogą wartości i sensów i na tą drogę zaprasza również swojego wychowanka.

Franklowski pedagog dostrzega ucznia w jego wszystkich wymiarach - zarówno fizycznym, psychicznym, jak i duchowym, a jego nadrzędną zasadą jest dobro ucznia oraz szacunek dla jego jedyności i niepowtarzalności. Pokazuje on uczniom, że nie są oni: "bezbронnym obiektem swej przeszłości, swoich popędów lub swego środowiska wychowawczego, ale mogą czuć się wolni i wartościowi wszędzie tam, gdzie gotowi są być odpowiedzialni" M. Wolicki

Dojrzały LOGOwychowawca jest zarówno "z", jak i "ponad" Wychowankiem. Można to przyrównać do relacji Mistrz - Uczeń. Jest "z", co oznacza bycie człowiekiem przy człowieku, osobą przy osobie, bycie tuż obok i towarzyszenie we wszystkich wymiarach ludzkiego bytu. Nie jest zimnym pomnikiem, ściągniętym z piedestału swojej nieskazitelności, ale charakteryzuje go współodczuwająca obecność.

Bycie "ponad" z kolei oznacza, że wyprzedza swojego Wychowanka na drodze życia wiekiem, przeżytymi doświadczeniami, kompetencjami czy pełnionymi funkcjami społecznymi. Jednocześnie z założenia jest ono otwarte na dzielenie się wiedzą i doświadczeniem, a także wychodzenie naprzeciw swoim podopiecznym z całą uważnością i ciekawością wobec potencjału każdego z nich.

LOGOwychowawca to nauczyciel, który realizuje się z pasją. Taki, który swoją postawą inspiruje i pociąga Wychowanka do odkrywania drogi wartości i sensów którymi sam żyje.

KAŻDE DZIECKO POTRZEBUJE BEZPIECZEŃSTWA, A WIĘC OSADZENIA W CZASIE I PRZESTRZENI (KORZENIE) ORAZ ODWAGI, KTÓRA POMAGA MU ODKRYĆ SAMEGO SIEBIE (SKRZYDŁA).

Korzenie, które możemy dać dzieciom, to poczucie bezpieczeństwa, przynależności i akceptacji – w domu, ale też w szkole. To tradycja i wartości, które stają się dla młodego człowieka bezpiecznym portem i punktem odniesienia. Nauczyciele, którzy okazują dzieciom szacunek i tworzą przestrzeń do swobodnej ekspresji, wspierają te fundamenty, pomagając uczniom czuć się ważnymi i wartościowymi.

”

Dwie rzeczy powinny
otrzymać dzieci
od swoich rodziców:
korzenie i skrzydła.

J. W. Goethe

KAŻDE DZIECKO POTRZEBUJE
BEZPIECZEŃSTWA, A WIĘC OSADZENIA W
CZASIE I PRZESTRZENI (KORZENIE) ORAZ
ODWAGI, KTÓRA POMAGA MU ODKRYĆ
SAMEGO SIEBIE (SKRZYDŁA).

Skrzydła to coś, co dzieci zyskują dzięki relacjom, które inspirują do odkrywania pasji, nauki przez doświadczenie i odważnego myślenia. To spojrzenie w potencjał dziecka, w jego zasoby i możliwości. To dostrzeżenie go takim, jakim może się stać. Nauczyciel, który patrzy na dziecko z wiarą w jego możliwości i z miłością do procesu nauki, może stać się dla niego przewodnikiem w rozwoju – podobnie jak rodzice w domu.

”

Dwie rzeczy powinny
otrzymać dzieci
od swoich rodziców:
korzenie i skrzydła.

J. W. Goethe

-
-
- ♥♥ Być obecnym, ale nie nachalnym.
 - ♥♥ Być czujnym, ale nie natrętnym.
 - ♥♥ Mieć swoje dorosłe królestwo i pozwolić dzieciom stworzyć własne – dziecięce.
 - ♥♥ Dawać poczucie bezpieczeństwa i gotowość do pomocy, ale nie wyręczać.
 - ♥♥ Uczyć wolności, której drugą nogą jest odpowiedzialność.
 - ♥♥ Pozwolić podejmować decyzje i ponosić ich konsekwencje.

A nade wszystko kochać.

"Jeśli na
młodego
człowieka nie
patrzymy
z perspektywy
marzeń i sensu,
czynimy go
słabszym niż
jest"

ks. dr Rafał Szykuła

Dziękuję za uwagę!